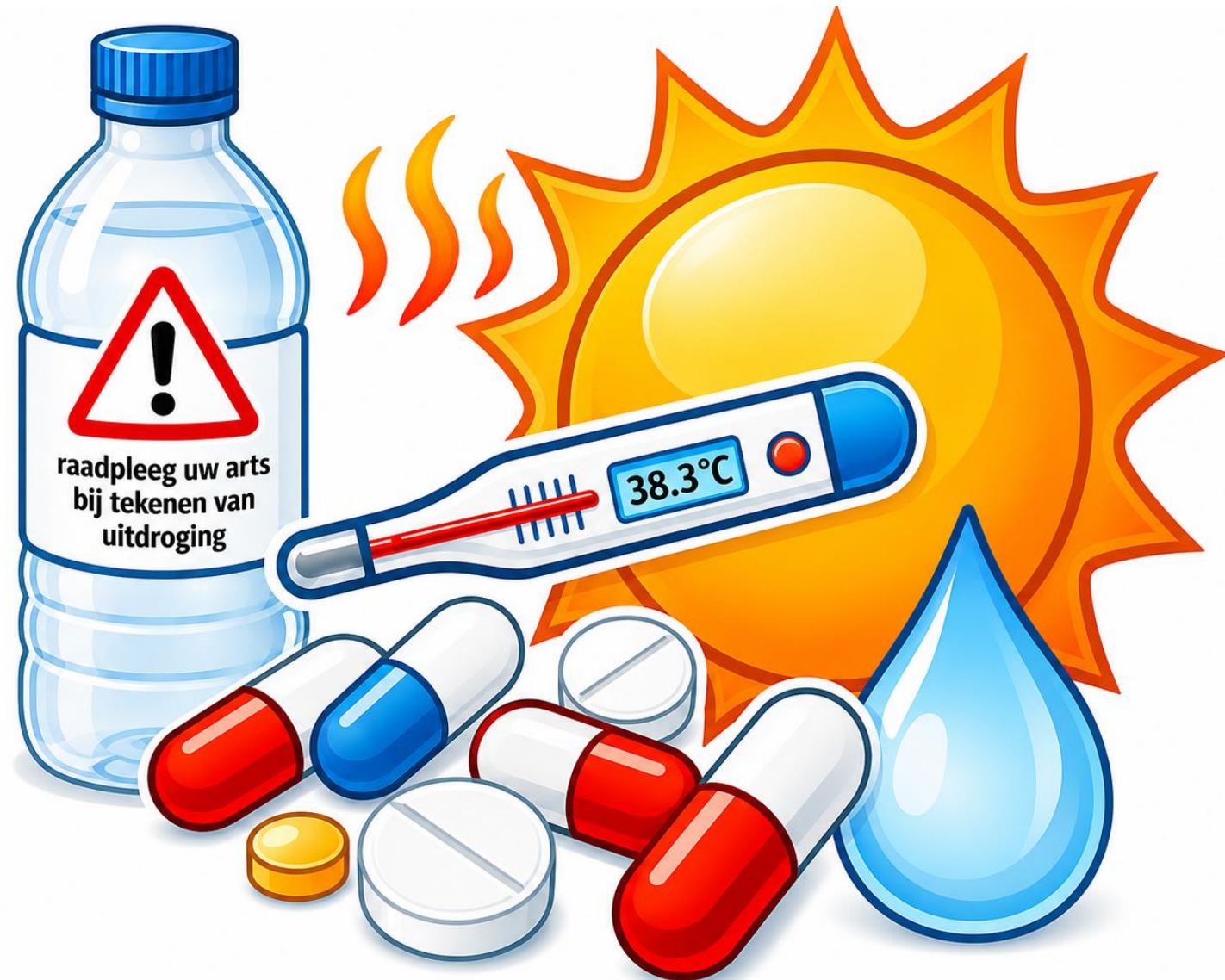

'Sick day' adviezen

Waarom?

- Voorkomen van nierschade, ketoacidose en andere ernstige bijwerkingen van medicatie door dehydratie (uitdroging)
 - Symptomen bij dehydratie en/of elektrolytstoornissen:
 - Minder plassen, donkere urine
 - Soms duizelig bij opstaan (orthostase) of flauwvallen
 - Dorst (niet bij ouderen)
 - Sufheid
 - Eerste verschijnselen vaak thuis → belangrijk dat patiënten weten wat te doen
-

Wie hebben verhoogd risico?

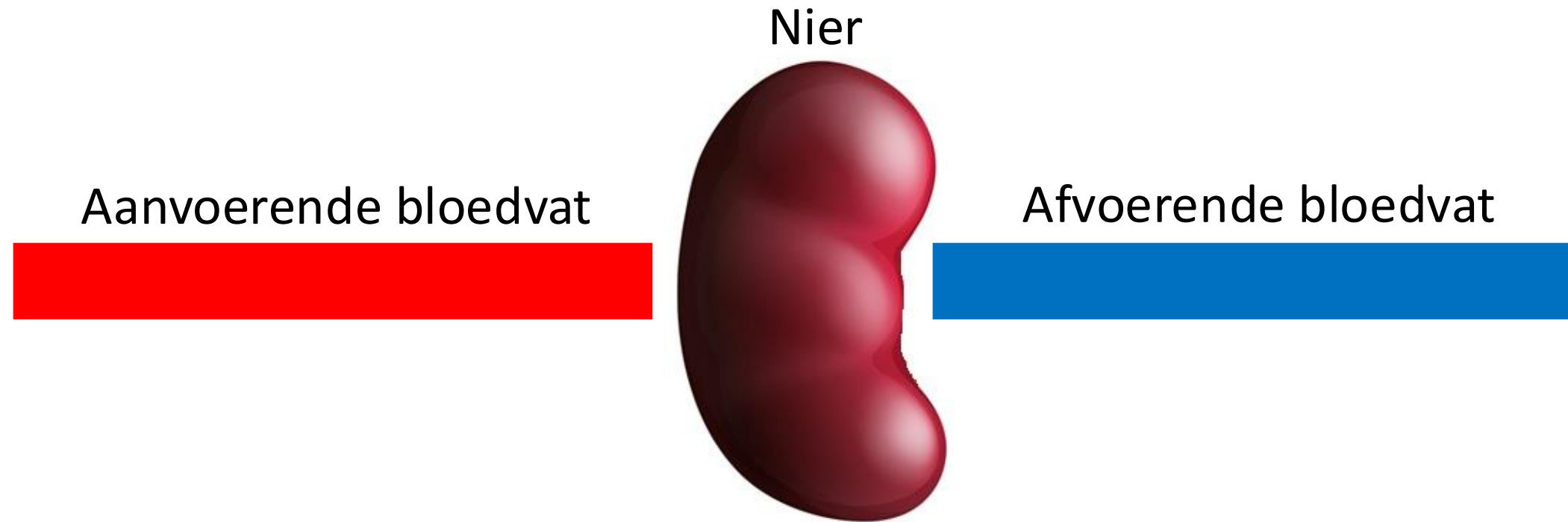
- Patiënten
 - Ouder dan 70 jaar
 - EN/OF verminderde nierfunctie ($\text{eGFR} < 60$, $\text{ACR} \geq 3$)
 - EN/OF hartfalen
 - EN/OF diabetes
 - EN/OF kwetsbaar
- Die de volgende medicatie gebruiken:

Om welke medicatie gaat het?

- ACE-remmers en ARB's
 - Diuretica (ook kaliumsparende)
 - Overige antihypertensiva
 - NSAID's, o.a.:
 - Ibuprofen, naproxen, diclofenac
 - Celecoxib, etoricoxib, meloxicam
 - Metformine, SU-derivaten en insuline
 - SGLT2-remmers (empagliflozine, dapagliflozine)
-

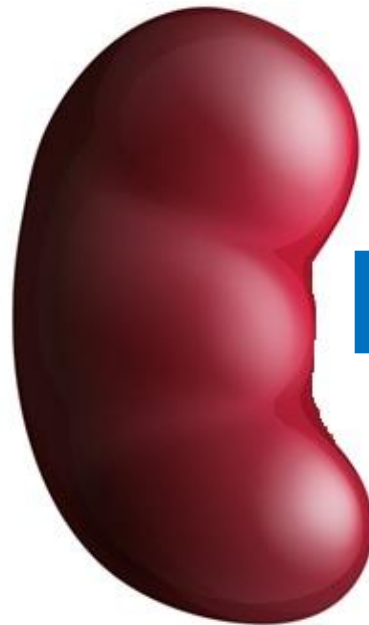
Doorbloeding nier

Schematische weergave bij normale situatie (geen medicatie)

Effect van NSAID

Vaatvernauwing door NSAID*

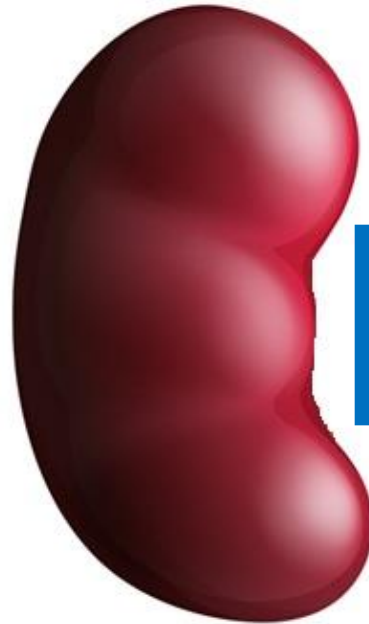
Afvoerende bloedvat

*Ook vaatvernauwing bij (dreigende) dehydratie

Effect van NSAID en ACE-remmer/ARB

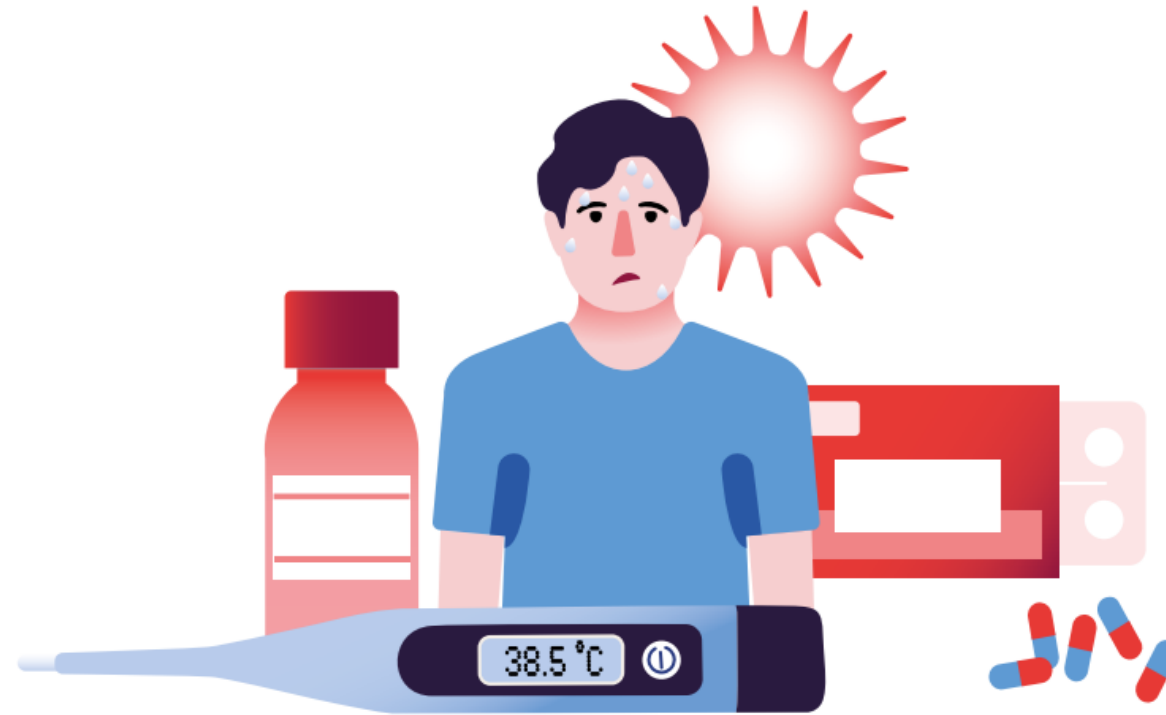
Vaatvernauwing door NSAID*

Effect: onvoldoende
doorbloeding in nier

*Ook vaatvernauwing bij (dreigende) dehydratie

MEDICIJNGEBRUIK BIJ HITTEGOLF, KOORTS, DIARREE EN OVERGEVEN

**Soms moet u uw medicijnen
even overslaan**

[Patiëntbrochure-Medicijnen-even-overslaan](#)

Wanneer?

Bij langer dan 5 dagen achter elkaar warmer dan 25°C, waarvan minimaal 3 dagen boven de 30°C

Bij meer dan 3x waterdunne diaree op een dag.

Bij langer dan 2 dagen koorts hoger dan 38,5°C

Bij meer dan 3x overgeven op een dag.

Per februari 2026 nieuwe adviezen voor medicatie bij (een verhoogd risico op) dehydratie → i.p.v. 7 groepen nu 10 groepen medicatie (bij CVRM, DM2, hartfalen)

SIMS-N-KA₂DO

[spreek uit: sims-en-kaadoo]

SIMS = medicatie bij diabetes en/of bij hartfalen

N = NSAID's

KAADO = bloeddrukverlagers en/of bij hartfalen

Wat kan de DA doen?

- Vraag aan **patiënten > 70 jaar** en/of **DM2** en/of **hartfalen** en/of **nierproblemen** en/of **kwetsbaar** naar gebruik van:
 - Medicatie voor de bloeddruk
 - Medicatie voor suikerziekte
 - Medicatie voor het hart
 - Pijnstilling anders dan paracetamol
- Noteer deze medicatie én de dosering in het dossier
Bijv. lisinopril 10 mg 1x per dag
metformine 500 mg 3x per dag
- Overleg met POH-S of huisarts voor tijdelijke aanpassing medicatie
 - Maak met patiënt een afspraak over de terugkoppeling
 - Adviseer 0,5 liter vocht extra te drinken én NSAID's te vermijden
- Bel patiënt terug met advies (inclusief afspraak wanneer medicatie herstarten)

Voor POH-S / huisarts*

- Zie volgende dia's voor adviezen m.b.t. antidiabetica en antihypertensiva (inclusief medicatie bij hartfalen)
- Betrek in de overwegingen om de medicatie aan te passen:
 - Patiëntkenmerken (leeftijd, comorbiditeit, kwetsbaarheid) en
 - Klinisch beeld (o.a. klachten, ziek zijn)
- Overweeg controle eGFR, natrium en kalium

NB Deze presentatie beperkt zich tot medicatie bij CVRM, DM2 en hartfalen. In tabel h1 van de NHG-Standaard Gastro-enteritis staat een uitgebreid overzicht met adviezen voor overige chronische medicatie (o.a. digoxine, SSRI's, enz.)

Medicatie bij (verhoogd) risico dehydratie

Bij patiënten > 70 jaar, kwetsbare patiënten of patiënten met comorbiditeit (zoals hartfalen, CNS) met (verhoogd risico op) dehydratie

ACE-remmers, ARB's aldosteronantagonisten ¹	Overweeg* tijdelijk te halveren
Diuretica ¹	• Overweeg* tijdelijk te staken • Hartfalen: overweeg* lisdiuretica te halveren
Overige antihypertensiva ²	Overweeg* tijdelijk te halveren of staken
NSAID's ¹	Staken (indien mogelijk definitief)

*Betrek in de overweging:

- patiëntkenmerken (leeftijd, comorbiditeit, kwetsbaarheid) en
- klinisch beeld (o.a. ernst en duur van klachten, mate van ziek zijn)

¹Risico op acute nierinsufficiëntie en elektrolytstoornissen

²Risico op hypotensie

Bij koorts, braken, diarree en/of (een verhoogd risico op) dehydratie

14

Metformine ³	Tijdelijk staken
SGLT2-remmers ⁴	Tijdelijk staken
SU-derivaten ⁵	Overweeg* glimepiride en tolbutamide tijdelijk te staken NB Gliclazide alleen staken als naast dehydratie de koolhydraatintake sterk verminderd is
Insuline ⁵	Overweeg* snelwerkende insuline tijdelijk te staken bij geen/zeer weinig intake NB Staak (middel)langwerkende insuline niet, ook niet als de patiënt minder voedsel inneemt, overweeg wel doseringsaanpassing afhankelijk van gemeten glucosewaarden

*Betrek in de overweging:

- patiëntkenmerken (leeftijd, comorbiditeit, kwetsbaarheid) en
- klinisch beeld (o.a. ernst en duur van klachten, mate van ziek zijn)

³Risico op lactaatacidose

⁴Risico op euglykemische ketoacidose

⁵Risico op hypoglykemie

Risico op dehydratie? → SIMS-N-KA₂DO

Keten		Groep	Advies
DM2	S	SGLT2-remmers	Tijdelijk staken
DM2	I	Insuline	Overweeg* snelwerkende insuline tijdelijk te staken bij geen/zeer weinig intake NB Staak (middel)langwerkende insuline niet, ook niet als de patiënt minder voedsel inneemt, overweeg wel doseringsaanpassing afhankelijk van gemeten glucosewaarden
DM2	M	Metformine	Tijdelijk staken
DM2	S	SU-derivaten	Overweeg* glimepiride en tolbutamide tijdelijk te staken NB Gliclazide alleen staken als naast dehydratie de koolhydraatintake sterk verminderd is
nvt	N	NSAID's	Staken (indien mogelijk definitief)
CVRM	K	Kaliumsparende diuretica	Overweeg* tijdelijk te halveren
CVRM	A ₂	ACE-remmers/ARB's	Overweeg* tijdelijk te halveren
CVRM	D	Diuretica	- Overweeg* tijdelijk te staken - Bij hartfalen: overweeg* lisdiuretica te halveren
CVRM	O	Overige antihypertensiva	Overweeg* tijdelijk te halveren of staken

*Betrekt in de overweging: patiëntkenmerken (leeftijd, comorbiditeit, kwetsbaarheid) en klinisch beeld (o.a. ernst en duur van klachten, mate van ziek zijn)

Samenvattend

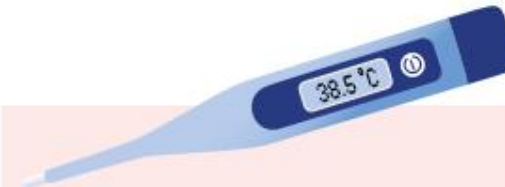
- Vraag bij (een verhoogd risico op) dehydratie (zie plaatje)
- Patiënten > 70 jaar, DM2, hartfalen, nierproblemen, kwetsbaar naar gebruik van:
 - Medicatie voor de bloeddruk
 - Medicatie voor suikerziekte
 - Medicatie voor het hart
 - Pijnstilling anders dan paracetamol
- Overleg met POH-S/huisarts over tijdelijke aanpassing medicatie

Bij langer dan 5 dagen achter elkaar warmer dan 25°C, waarvan minimaal 3 dagen boven de 30°C

Bij meer dan 3x waterdunne diaree op een dag.

Bij langer dan 2 dagen koorts hoger dan 38,5°C

Bij meer dan 3x overgeven op een dag.